

BIBLIOGRAFIA

AULADELL I SERRABOGUNYA, Juan: *Una ermita desapareguda: Sant Joan de Móra*.
Estudis Santcugatencs. Juliol - Desembre 1984, 3-4. pàgs. 9-18.

L'article és un treball en el qual s'estudien un seguit de fets i documents per poder localitzar la desapareguda església de Sant Joan de Móra. L'autor dóna a conèixer un document de l'any 940 que fa pensar que aquesta església podria estar dins del terme conegut en l'època alt medieval com a "Aqua Longa". La seva situació sembla que hauria estat a la part més oriental i més propera a la plana vallesana on hi havia unes capelles —avui desaparegudes—, entre elles la de Sant Joan.

Seguint el fil històric documental, Auladell ens diu que el lloc de la Móra apareix documentat l'any 1036 arran d'una venda. És conegut també que, en el s. XI, "Richildis" efectuà una donació al monestir de Sant Cugat, de terres situades a Aquallonga i de l'església de Sant Joan de Móra que hi era compresa, fet que verifica l'acta de consagració de Sant Cebrià d'Aiguallonga (18 d'octubre de 1047) quan estableix clarament que Sant Joan de Móra no estarà subjecta per pertànyer a Sant Cugat, segons donació feta per Riquilda.

Les terres que Riquilda posseïa a Aiguallonga, i concretament Móra, surten en ocasions esmentades en les confrontacions de les del veïnat. El darrer document conegut que fa referència a l'església de Sant Joan de Móra data del 9 de setembre de 1080. Segons el que diu, l'església i les seves terres foren atorgades en comanda per l'abat Andreu i la congregació de monjos, al clergue Ramon Seniofred.

A partir d'aquestes dades la documentació consultada no aporta cap altra notícia referent a l'església de Sant Joan de Móra. Auladell es pensa que tal vegada es pot interpretar com que fou destruïda i abandonada cap als anys 1107-1108 o 1114-1115. Per tant, el període actiu conegut fou molt breu. Se centra al s. XI per a desaparèixer durant la mateixa centúria.

A mitjan s. XII les terres i els honors que el monestir tenia a Móra varen ésser cedides a Guillem Pere de Sarrià.

Móra apareix com a gentilia, en la documentació de Sant Cugat dels ss. XII-XIII.

L'autor acaba l'article fent unes consideracions entorn de la toponímia local, es pensa que l'únic testimoni de l'existència de Sant Joan de Móra ens el proporciona la toponímia urbana, i que seran aquestes les referències més probables que ens apropin a la ubicació de l'antiga i problemàtica ermita de Sant Joan de Móra.

BASTARDES I PARERA, Rafael: *L'"encolpium" de Sant Cugat*.
Estudis Santcugatencs. Juliol - Desembre 1984, 3-4, pàgs. 19-30.

Aquest article ens dóna a conèixer un bonic "encolpium" procedent de Sant Cugat del Val·lès que conserva el Museu Diocesà de Barcelona, des de la seva inauguració, l'any 1916, amb el n. 405 d'inventari.

Els "encolpia" són uns objectes d'art d'origen oriental, —anterior a l'època romànica—, de

gran interès iconogràfic i especialment relacionats amb diverses manifestacions de l'art romànic.

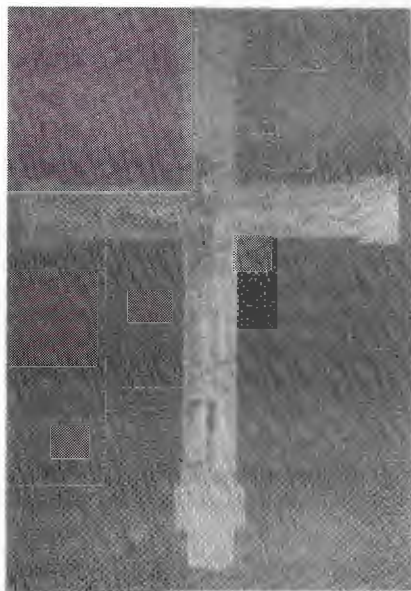
Rafael Bastardes, —autor prou conegut pels seus estudis i per les seves publicacions, entre els quals en trobem un sobre el mateix tema, titulat *"Els encolpia i llur abast iconogràfic"*, publicat als Quaderns d'Estudis Medievals, l'any 1983, estructura aquest treball explicant, en primer lloc què és un "encolpium", alhora que ens defineix la seva funcionalitat. Amplia aquests conceptes tot dient que el seu origen és oriental, i els situa procedents d'Egipte, de Terra Santa o de Síria. Ens parla també de la seva difusió a tot Europa, la qual situa entre els segles V i X. Més breument, fa referència al material en què aquests objectes foren treballats: el bronze. Es coneix, però, l'existència d'algun exemplar d'or.

A continuació passa a descriure la peça de Sant Cugat tot assenyalant que no és pas l'únic cas que es conserva a Catalunya. Ens recorda el conservat al Museu de Girona, procedent de Sant Pere de Roda, i els escampats arreu d'Europa als Museus del Vaticà, de Berlín, de Gotha i de Leningrad entre altres.

Malgrat l'elevat interès documental, històric i artístic que tenen aquests pectorals, Bastardes subratlla que això és encara superat, especialment a Catalunya, pel seu remarcable valor iconogràfic.

El Dr. Trens i el mateix autor veuen en els "encolpia" els possibles introductors a casa nostra del tipus de majestats vestides. Bastardes, assenyalava també que la seva importància iconogràfica no es limita solament a la imatge de Crist vestit en majestat, sinó que també s'estén damunt el complex conjunt de les nostres creus romàniques. Explica que les representacions de les figures de Maria, de Sant Joan, del Sol i de la Lluna que trobem en aquests objectes constitueixen el més clar antecedent d'una modalitat de creus pintades que sorgiren probablement a la segona meitat del s' XII, i foren més populars en el s. XIII. Continua dient l'autor que aquesta referència iconogràfica afecta també el dors de les creus, encara que amb alguna diferència.

L'article, molt interessant ben estructurat i científic, va acompanyat d'un seguit de notes a peu de pàgina que reflecteixen l'acurada bibliografia emprada per a la realització d'aquest treball i els coneixements que Rafael Bastardes té sobre aquest tema.

M. Teresa Matas i Blanxart
Abril, 1985